

Bilo je torej premenivši sklep rekurznega sodišča izvršilnemu predlogu ugoditi, sklep prvega sodišča obnoviti in zahtevajoče upnike po §-u 41 in 50 c. pr. r. in po §-u 78 izvrš. r. obsoditi v povračilo stroškov.¹⁾

LISTEK.

Išče se Uršo Plut!

Naj se nikar ne ustraši! Ne bo zaprta! Nasprotno! Veselo iznenadenje jo čaka: dedščino se hrani zanjo na tukajšnjem sodišču! Resnično res: dedščino! Jaz sem sam in osebno imel dotične sodne spise v rokah, čez štiristo listov že obsegajo, in prebral sem jih vestno in preudarno od konca do kraja. In zato so moje besede zanesljive kakor notarski akt in dedščina je Urši Plut tako sigurna, kakor da jo ima že v žepu! Oziroma tam, kamor ženske spravljajo denar!

Leta 1884. je namreč v deželni bolnici umrla njena prava rodna sestra Marija Pisker rojena Plut in po njej ima to dedščino. Izplačati se ji ni mogla, ker je bilo njeno bivališče neznano. Nekod na širnem Dunaju je baje živela in bila umožena, kako se piše po možu, se ni vedelo. Ali zakonite pravice se ji je bilo navzlic temu varovalo in sicer po nji »postavljenem in hkratu dekretiranem«
 kuratorju, odvetniku dr. Korenu. Ta se je v njenem imenu oglasil pogojno na podstavi zakona za dediča; odobril je zapuščinsko obravnavo, zabeležil je stroške, izterjal je dedščino, izdal izknjižbeno pobotnico, zaprosil nje nadskrbstvene odobritve, zabeležil je stroške in končno položil izterjano dedščino pri sodišču. Tako je prišla dne 14. septembra 1885 njena dedščina v hrambo glavnega davčnega kakor tusodnega

¹⁾ Enake vrhovne odločbe: od 15. jun. 1898 št. 2813 Gl. U. Neue F. št. 225, od 5. maja 1896 št. 5338 Gl. U. št. 15781, od 26. marca 1890 št. 3443 Gl. U. št. 13222; drugačne od 24. septembra 1903 št. 13677 Z. B. 1903 str. 918, od 16. julija 1901 št. 10069 »Pravnik 1901 str. 726, od 18. decembra 1877 št. 11968 Gl. U. št. 13885.

depozitnega urada in se jo je zabeležilo kot nov skrbstveni sklad Urše Plut v zvezku XXIII., Fol. 343.

Znašala je ta dedščina 3 gl. 11 kr.

Obžalovati je, da se te gotovine ni koj tačas obrestonosno naložilo. Ali leta 1885. še ni bilo zakona, ki bi bil tako naložbo ukazoval, pa tudi hranilnice so bile tačas še bolj ošabne in niso sprejemale že slehrnega knofa za vlogo, skratka: sodišču se ne da zaradi opuščene naložitve ničesar očitati.

Prišli so pa leta 1898. novi zakoni. Tudi hranilnice so postale med tem nekoliko ponižnejše. Vrhutega je leta 1901 stopila tukajšnjemu sodišču na čelo nova metla in ta je nemudoma odredila naložitev te dosedaj neplodne gotovine v popularno varni hranilnici. Od leta 1901 naprej torej zgorej omenjena gotovina ne leži več mrtva, ampak donaša obresti in se tako počasi, a sigurno leto za letom množi in množi, seveda komu drugemu v prid nego Urši Plut in je v tem pogledu vse v redu!

Pač pa kažejo spisi, da se je prišlo pri pregledovanju sirotinske knjige dvema drugima nedostatkoma na sled, ki sta bila sicer bistvena, ki pa vendar — to hodi takoj izjavljeno — v nevarnost nista spravljala pravic Urše Plut do dedščine.

Prvič, da kurator dr. Koren, ki je zastopal Uršo Plut pri zapuščinski obravnavi po njeni sestri Mariji Pisker rojeni Plut, ni storil nič »obljube«. Po §§ 205 in 280 obč. drž. zak. mora namreč vsak varuh in vsak kurator, podavši roko obljubiti, »da bo navajal svojega varovanca ali oskrbovanca k poštenosti, bogaboječnosti in kreposti, vzgajal ga stanu primerno za koristnega državljana, zvesto in marljivo mu upravljal imovino in se v vsem ravnal po predpisih zakonov.« In te določno predpisane obljube, vidite, dr. Koren ni bil storil! Sodnik je bil pač pozabil povabiti ga zaradi obljube: drugače se ta nedostatek ne da tolmačiti...

Ugovarjati bi se sicer dalo, da ta obljuba ni bogvékakega pomena, češ, posebno sijajnega uspeha itak ne obeta navajanje nad 70 let stare babure k bogaboječnosti, zlasti če se ne ve, kje da je. — Nadalje, da ni uvideti, kako naj kurator pravzaprav zvesto in marljivo upravlja onih 3 gl. 11 kr., naloženih na hranilno knjižico, hranjeno v depozitnem uradu. Mar naj hodi vsak mesec enkrat osebno se prepričat v depozitni urad, ali se nista morebiti gospod davkar in gospod kontrolor v kaznivem spo-

razumu polastila te hranilne knjižice z vlogo 3 gl. 11 kr. in jo z njo popihala onkraj velike vode? Mar naj hodi vsak mesec v hranilnico, da mu pokažejo te večkrat omenjene 3 gl. 11 kr., ali jih še imajo in ali se res obrestujejo? — In slednjič, da se mora po »predpisih zakonov« itak vsakdo ravnati, torej tudi kurator, naj je to »podavši roko« obljubil ali ne, ker ima sicer sitnosti in pota.

Ali vsi ti ugovori so brezvplivni, uvažujé, da zakon izrecno zahteva to obljubo, in uvažuje, da je obljuba neizogibno potrebna tudi zaradi sirotinske knjige. In to je pravzaprav poglavitna stvar!

V sirotinski knjigi so namreč po vrsti vpisani vsi varovanci in vsi oskrbovanci in pri vsakem je v posebnem predelu naveden rojstni dan, ime očeta in matere, ime varuha ali kuratorja in dan, kdaj se ga je zaobljubilo, način, kako se varovanca vzgaja, njegova imovina in njeno pokritje, ali so mu bile kože cepljene ali ne in številka njegovih rokavic in ovratnikov. Vsi ti predeli morajo biti izpolnjeni. Prvič, ker je to samoobsebi umevno, zakaj pa so sicer predeli? — in drugič zlasti zaradi sodnega nadzornika, ki prelistujoč sirotinsko knjigo mora kar na prvi pogled spoznati, če ni čisto slep, da je predel prazen ali pomanjkljivo izpolnjen. Kadar pa to zapazi, si lahko nesrečen vse žive dni!

Ta nedostatek se je torej brez odloga odpravilo tako-le: ker se je dosedanji nezaobljubljeni kurator dr. Koren brez ozira na izročeno mu skrbstvo nad Uršo Plut in brez sodnega dovoljenja med tem časom preselil v Celje, se ondu oženil in celo umrl, odvrгло se ga je od tega posla in sodišče je izbralo in hkratu dekretiralo za novega kuratorja gospoda Toma Frfilja, ki je kot upokojen orožniški stražmojster po pravici deležen popolnega zaupanja nadvarstvene oblasti in je tudi na naroku, za to odrejenem podavši roko, obljubil, da bo skrbel sa osebo Urše Plut itd., da bo zvesto in marljivo upravljal njeno imovino in se v vsem ravnal po predpisih zakonov. V dokaz temu je lastnoročno podpisal zapisnik, potem pa je šel na golaž.

To je bil prvi nedostatek.

Zdaj pa še drugi nedostatek. Rojstni podatki Urše Plut so bili neznani in zaradi tega nevpisani v sirotinsko knjigo. Ali tudi ta nedostatek se je stvarno in spretno rešil. Sodišče se je obrnilo

na velečastiti župni urad s službenovljudno tozadevno zaprosbo. Velečastiti je imel skraja nekaj pomisleka zaradi identitete Urše Plut, a ko se mu je te pomisleke z obširnim pojasnilom razpršilo, je res dognal in službenouradno sporočil, da je Urša Plut rojena 5. oktobra 1836.

Vse te podatke se je lepo čedno zabeležilo v sirotinski knjigi. Sirotinska knjiga je bila sedaj spravljena v najzgodnejši red in sodnija bi se bila lahko odpočila na zasluženih lavorikah. Toda ona si ni privoščila odpočitka! Važna je sirotinska knjiga, to je res, ali moderni sodnik nikdar ne pozabi, da je važno tudi življenje! Kaj je torej storilo sodišče? Sodišče se je lotilo dela, da izsledi Uršo Plut in ji izroči dedščino 3 gl. 11 kr. s prip.!

Prve pismene poizvedbe so bile brezuspešne: o Urši Plut ne duha ne sluha! — Kazalo je, kakor da bodo spisi zopet morali romati nazaj v registraturo k trajnemu počitku.

Slednjič, čez poldrugi mesec, dospe vendar od njene domovinske občine stvarna vest. Bila je zanimiva, a hkratu pretresljiva: Urša Plut, na Dunaju omožena s fijakerjem neznanega imena, je že davno mrtva! — Torej! Kaka globoka tragika življenja! Omožena s fijakerjem neznanega imena in že davno mrtva, pri našem sodišču jo pa čaka dedščina! Kako hvaležna snov za ljudsko igro s petjem in tudi konj bi lahko nastopil v njej z ozirom na obrt rajničinega moža! Pač res: najspretnější dramatik je življenje!

Urša Plut je torej mrtva! Z njo ni torej nič več! Ali zapustila je morebiti pravne naslednike, otroke, in če so tudi ti že pomrli, saj žive morebiti otrok otroci, ki jim gre takisto po zakonu pravica do založene dedščine. Poizvedbe se je torej moralo nadaljevati!

Vprašalo se je torej županstvo za leto in dan, kdaj je umrla rajnica in ali je zapustila kaj potomcev. Žal, županstvo ni vedelo več, nego je bilo že sporočilo.

Pač pa je župni urad v Selih na tozadevno vprašanje sporočil, da žive še tri postranske sorodnice Urše Plut, in sicer Ana Kajca v Selih, Polona Kikelj v Benkovcu v Dalmaciji in njuna mati Marija Plut na Ižanskem.

Zdaj je imelo sodišče vsaj trdno oporo za nadaljne poizvedbe.

Povabilo je najprvo Ano Kajca in Marijo Plut na sodišče, da povesta vse, kar je njima znano o Urši Plut, o njenem zadnjem bivališču, o njeni smrti in o njenih potomcih. Polone Kikelj iz Benkovca se to pot še ni povabilo, vsekako zaradi neugodne potovalne zveze z Dalmacijo, kar mora vesten sodnik tudi upoštevati.

Na odrejeni narok je prišla le Ana Kajca. Z živim zanimanjem je poslušala vso dedinsko zadevo, potem pa je povedala, da z Uršo Plut ni nič v sorodu in je sploh niti ne pozna, vendar pa je naklonjena sprejeti to založeno dedščino, ker baš potrebuje denar; mati danes niso mogli priti, ker jih noge bole; prišli pa bodo 15. oktobra in tačas naj se jim denar kar izroči, ga bodo že vzeli. Vsekakor pa zahteva za današnjo pot 3 K in vročnine 35 vinarjev tudi ne more iz svojega trpeti, ker je reva in ji gre tesna za solde. Imela je ganljivo zaupanje v sodišče, češ, sodnija lahko naredi kakor hoče!

Njene matere Marije Plut tudi dne 15. oktobra ni bilo na sodišče. Pač pa je prišla neka Jera Plut. Bila je precej razburjena in je imenovala Ano Kajca in Marijo Plut dve nemarni krivoprisežnici, ki bi se radi končno polakomnili dedščine, pa se je ne bojo, če prav sodnija z njima drži, ker le nju poslušaj, dočim nje, Jere Plut, sploh še ni nič povabilo, dasi je prava nečakinja Urše Plut in so ona, njen brat Anton in polubrat Miha, ki mu pa ni treba nič dati, ker vsak krajcar koj zapije, edini sorodniki Urše Plut v domačem kraju. — O resničnosti njenih navedb se skoraj ni dalo dvomiti, ker jih je dokazovala z izpričalom županstva opremljenim z občinskim pečatom in z oguljenim, že prej drugod rabljenim kolekom za 30 vinarjev. — Ali je Urša Plut zapustila kaj potomcev, ni bilo znano. Potrdila pa je, da je res mrtva: dobili so glas o njeni smrti baš takrat, ko so ječmen želi, to je bilo tisto leto, ko so jim trije prešički proč prišli, svinjo so pa morali hitro zaklati, da jim ni tudi konca vzela. Ako je res neobhodno treba vedeti letnico smrti, poizvedela jo bo doma in jo prišla čez teden dni povedat.

Prišla je res, a o Urši Plut ni vedela drugega novega, nego da ji je bil njen mož pijanec. Potem pa je nujno

zahtevala, sklicujoč se na župansko izpričalo, da se ji izplača dedščino, in si ni dala nič dopovedati. Teptala je z nogo ob tla, kričala, tolkla z roko ob mizo in vratar jo je moral spremiti do duri.

Ženske so čudne! To vendar ne gre tako hitro! Najprvo je treba vendar dognati, ali, kdaj in kje je umrla Urša Plut. Ako morebiti ona vendar še živi, prejme seveda ona sama svojo dedščino proti kolekovani pobotnici in proti plačilu hranilnine. Če je pa res umrla, se bo njeno zapuščino obravnavalo pri sodišču njenega zadnjega bivališča, ki ga je šele dognati. Ako je pa kaj potomcev, bodo seveda ti dediči. Ako je pa umrla Urša Plut brez potomcev, potem so na vrsti Jera Plut in njena brata. Ampak to se mora najprvo dognati!

Iz dedščine 3 gl. 11 kr. bo treba seveda najprvo odškodovati ljudi, ki so imeli v tej stvari stroške in pota, in tudi kurator gotovo ni zavezan čisto zastoj skrbeti za osebo Urše Plut, upravljati njeno imovino in se o vsem ravnati po predpisih zakona. Nekaj mu gre za njegov trud in za njegovo odgovornost! — Ali ostanek se bo sigurno izročil upravičenki oziroma upravičencem. O tem ni prav nikakega dvoma!

Stvar je v najlepšem tiru in bo tudi dospela do zaželjenega cilja. Za to nam jamči ugledna zanesljivost in temeljitost naših sodišč. Le počakati je malo treba in javnost nas mora podpirati!

☞ Išče se torej Uršo Plut oziroma njene neznane dediče! ☞

P. n. slovenske liste pa prosimo, da ta oklic ponatisnejo!

Točno posnel po sodnih spisih

Franc Milčinski.

